

ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЛЮДИНИ У ВИМІРАХ ВІЙНИ І МИРУ ТА ПСИХОГІГІЄНІЧНІ ОСНОВИ ЇХ ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ

Сергета І. В.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,

Вінниця (Україна)

e-mail: serheta@ukr.net

Стан психічного здоров'я як суспільства загалом, так і окремої особистості зокрема, незаперечно, є одним із найвагоміших критеріальних показників рівня суспільного благополуччя країни та особистісного благополуччя її громадян. Особливої значущості цей постулат набуває у теперішній час – у вимірах війни і миру. Тому необхідним варто вважати пошук та розроблення ефективних підходів до оцінки стану особистісних детермінант особливостей функціонального стану та адаптаційних ресурсів людини, одним із яких є використання засобів психогігієнічної діагностики.

Потрібно зазначити, що психогігієнічна діагностика становить галузь профілактичної медицини, яка вивчає окрему особистість у невід'ємній єдності з показниками морфофункціонального стану її організму з метою визначення особливостей переходу адаптаційно-компенсаторних реакцій організму людини у стадію донозологічних (преморбідних) станів для подальшого розроблення адекватних та ефективних заходів психогігієнічної корекції, які сприятимуть збереженню і зміцненню як індивідуального, так і популяційного здоров'я. Визначальними рисами здійснення психогігієнічної діагностики є врахування особливостей функціональних можливостей організму, запровадження адаптаційно-орієнтованого підходу до оцінки зрушень, що можуть реєструватися з боку провідних корелят психічного здоров'я, передусім змін донозологічного змісту, та чітка орієнтація на вирішення проблем профілактичного характеру.

Психогігієнічна діагностика як діагностично-профілактичний засіб характеризується простотою, надійністю та високим рівнем інформативності. Саме ці ознаки обумовлюють надзвичайно високе її поширення в теперішній час і у сфері проведення гігієнічних досліджень, і як важливий складник запобіжних за своїм характером корекційних та реабілітаційних програм. Проте сьогодні не розроблені наукові принципи і прикладні засади здійснення адекватної психогігієнічної діагностики, яка повною мірою відповідає основним положенням доказової медицини.

Під час наших досліджень, поведених протягом останнього десятиліття, науково обґрунтовані принципи ефективного психогігієнічної діагностики стану здоров'я людини, цілком адекватної вимогам сучасної профілактичної медицини, а саме: запровадження комплексного підходу до вивчення особливостей особистості; об'єктивізація та змістовне наповнення методик, які застосовуються; забез-

печення надійності та валідності діагностичних прийомів, що використовуються; реалізація системного характеру застосування діагностичних засобів.

Запровадження комплексного підходу до вивчення особливостей особистості дає змогу уявити цілісну картину індивідуального забарвлення особистісних проявів будь-якої людини, яка забезпечується збиранням даних за стандартною тріадою LQT (life – question – test).

Об'єктивізація та змістовне наповнення методик, які застосовуються, забезпечує змістовно-психологічну спрямованість стратегії розроблення та застосування діагностичних засобів, основними засобами використання яких є: нормативно-орієнтовне тестування, що передбачає зіставлення отриманих результатів із середньостатистичними стандартизованими показниками певного контингенту населення; критеріально-орієнтовне тестування, що як інтерпретаційну систему визначає конкретну галузь діагностування; психосемантичне тестування, що полягає у виявленні ступеня вираження відповідей у випадку пред'явлення певних суб'єктивно значущих сукупностей стимулів), які відрізняються своїм змістовним наповненням.

Забезпечення надійності та валідності діагностичних прийомів, що використовуються, насамперед обумовлює високий ступінь імовірності одержання ідентичних результатів у разі проведення повторних тестувань, простоту інтерпретації та поширення одержаних результатів, а також їх релевантність і практичну значущість. У зв'язку з цим провідними психодіагностичними технологіями, які мають найбільш суттєві перспективи щодо широкого використання у практиці здійснення сучасної психогігієнічної діагностики, треба вважати застосування особистісних опитувальників, проєктивних методів і репертуарних методів, тестів успішності та досягнень.

Зрештою, реалізація системного характеру застосування діагностичних засобів дає змогу здійснити підбір та реалізацію вузькоспеціалізованої, проте багатогранної батареї тестів, що являє собою групу тестових методик, які спрямовані на поглиблене вивчення на момент дослідження і різних рівнів розвитку та структурних компонентів особливостей особистості, і її загалом.

Отже, під час проведених досліджень розроблені наукові принципи здійснення адекватної до вимог сьогодення психогігієнічної діагностики стану психічного здоров'я людини, які мають суттєві перспективи для здійснення об'єктивної оцінки стану особистісних детермінант благополуччя особистості у вимірах війни і миру.